

Станислав Томић

УМЊАЦИ ИЗРАСТАЈУ КАСНИЈЕ

афоризми

Станислав Томић
УМЊАЦИ ИЗРАСТАЈУ КАСНИЈЕ
афоризми

Издавач:
Народна библиотека Зворник

Уредник:
Негосава Стјепановић

Рецензенти:
Александар Чотрић
Саво Мартиновић

Корице:
Станислав Томић

Стурчни консултант:
Јово Николић

Коректура:
Зоран Куљић

Штампа:
СЗГР *Јован* Београд

Тираж:
300

АФОРИЗАМ КАО ПОЕЗИЈА ФИЛОЗОФИЈЕ

У књизи под насловом *Умњаци израстају касније*, коју сте, како видим, управо отворили, међу нешто више од три стотине афоризама, ја нијесам нашао да се Станислав Томић “досјетио” да напише иједан лош афоризам. Имајући то у виду, треба одати признање не само њему него и његовом стручном консултанту на овом остварењу, а то је Јово Николић, који је, у свом стилу, бриљантно извршио одабир Томићевих афоризама. За мене ова књига има један вид естетског, господственог наратива. Нема запетих негирања туђих вриједности или судова. Ријечи су увијек биране из богатог ауторовог лексикона. А језик је, како је некад речено, као восак. Може да се мечи као да је ум у рукама. Реченице у афоризмима су овдје очишћене од сувишних ријечи, а додате су ријечи које јачају смисао, откривају или прикривају поенту. Ријечи или реченице које прикривају поенту, кад је открије, тачније домисли, читалац се посебно озари. Пред нама је, другим ријечима, још једна лексичка бомбоњера коју аутор даје на дар својим читаоцима.

Ништа се друго није ни могло очекивати од аутора који је нарочитом елоквентношћу, умношћу, мудрошћу, сатиричношћу, онако надмоћно и оригинално својевремено бранио *Вибову награду* за најбољег младог сатиричара на просторима бивше

Југославије, у згради “Најстаријег листа на Балкану”, београдске *Политике*. Био сам свједок бројних додјела награда и чуо сам разне говоре лауреата, али тадашње обраћање Станислава Томића је на мене оставило посебан утисак, такав да и овом приликом истичем како је Вибором бранио Виба. А ево, ако хоћете, и да се подсетимо како је он том приликом закључио свој говор:

„Јутрос ме је пробудио *Будилник*. Требало је рано да кренем за Београд. Претходно сам морао да замијеним марке у динаре. То сам урадио у *Мењачници идеала*. Онда је настало *Велико спремање* за овај догађај. Дошао сам овдје и вратићу се, то ће бити *Корак назад*. У том повратку размишљаћу о писцу чија су дјела *Будилник*, *Мењачница идеала*, *Велико спремање* и *Корак назад*. Понио сам његов знак и размишљаћу до краја живота *Шта је писац хтео да каже?*“

На крају, Томић је и са овим новим насловом успио да остане вјеран традицији којој припада Владимир Булатовић Виба, али и свом поетично-мисаоном стилу, такође. Ваља и ово казати. Извјесни Иља је рекао, смислио и написао: „Афоризам је поезија филозофије.“ Асоцијација потписника: Иља је ово тако рекао као да је прије тога читао дјела Станислава Томића.

Саво Мартиновић

Кад је видио да Мујо Фати није издао фискални рачун,
за њим уђе инспектор и замандали врата.

Убице наше економије нису на служењу казне.
Али су у некој другој служби.

Читав живот је тражио разлог за свађу.
И нашао је на крају жену свог живота.

Средњовјековни владари су остављали задужбине.
Ови наши – задужења.

Ма кога ти да пребијеш?
Не млати!

Вјештина мијешења погаче
преносила се са мајке на ћерку,
све док зет није умијешао своје прсте.

Знамо ми добро шта је мултимедијална умјетност?
Сваки концерт популарних пјевачица
истовремено је и изложба.

Мала се удавала три пута.
Није мала, није мала, три пут ратовала.

НАТО бомбе су биле међународна донација.

Не дам на себе.
Зато сам го.

Да будемо поштени у овом друштву?
Немогуће ако ћемо поштено.

Фотографије се праве због успомена.
Зато наши људи све чешће сликају шта једу.

Министар каже
да неки наставници читају новине на часу.
Ту информацију је, тврди, прочитао у дневној штампи
током прошле сједнице владе.

Захваљујући иновацијама,
наставници ће ускоро поред табле и креде
моћи да користе и нова наставна средства –
таблете за смирење.

Откако су повећали казне за невезивање појаса,
ја се прво вежем, па тек онда улазим у аутомобил.

Моја највећа врлина је стрпљење.
Нестрпљив сам да вам то и покажем.

Како је било на весељу?
Нисам позван да о томе говорим.

Прави писац се поздравља лијевом руком.
Десна му је у гипсу.

Инвестициони циклус је менструација државе.

Сви професори су изузетни.
Част изузецима.

Листање буквара је прворазредни догађај.

Господине, да ли ви узимате ову терапију? – Да! –
А да ли ви терапију узимате овог господина?

Коме да скинеш од плате?
Ма одбиј тамо!

Министар одбране
најављује обавезну војну обуку за све.
Ето јединствене прилике да и он одслужи војску.

Момак који не носи оружје није њен калибар.

Сликао сам се са омиљеним глумцем.
Направио сам селфи.

Колико љубав зна о разуму,
толико и разум зна о љубави.

Поуздано знам кад ће у моди бити озбиљни момци.
Кад ја остарим.

Надлежност је дужина ланца који веже.

У мом селу некад се играо
фудбал између ожењених и неожењених.
Данас играју старији момци против млађих момака.

Кад млади брачни пар намјешта стан
најважнија је спаваћа соба.
Све остало ће се направити.

Кад су спазили да у учионици има мишева,
одмах су је преименовали у информатички кабинет.

Наш предсједник ради 24 сата.
Има бензинску пумпу.

Зимски сан је медвећа услуга.

Глад је трбушна плесачица.

Дјецо, немојте да псујете на улици.
Није вам то учионица.

Вјерујући у своју бесмртност,
Емпедокле је скочио у вулкан.
Вјерујући у своју побједу,
предсједник је расписао ванредне изборе.

Скроз на скроз је већ камара.

Хеј, шоферу, додај гас!
Укључи гријање.

Ко хоће да сачува једне ципеле,
набави их више па једне не носи стално.
Ето зашто неке жене не праве разлику између
мушкараца и ципела.

Ако хоћеш сљедећа да се удаш,
ухвати севап умјесто бидермајера.

Наше основно образовање је осредње,
а у нашем средњем образовању важно је само основно.

Колико сам пута рекао
да нећу да се кандидујем за ту функцију?
Гласајте за мене, јер сам одржао ријеч.

Сат је стао.
И било му је вријеме.

Док се ми бринемо због одласка мозгова, одоше и
бубрези.

Ако је председник послије 35 година
вратио књигу у библиотеку,
нема сумње да ће вратити и повјерење народу.

Из биологије учимо грађу ћелије.
Ни у затвор не идемо без предзнања.

Како прође на возачком испиту?
– Ма, разбио сам!

Кад пукну гаће доћи ће до цијепања коалиције.

Код нас се за новчаник каже још и буђелар
зато што се буђ по њему зна ухватити.

Психолог ми је рекао да моје дијете треба
да своје предиспозиције претвори у позиције.
Добро, питао сам, у коју странку треба да га учланим.

Знао сам да ће баш он бити предсједник.
Није вратио оловку кад је гласао.

Ове жене су стварно безобразне.
Ја да је шетам, а други да јој пере суђе.

Најбољи студент је остао на факултету као асистент.
Држи домару мердевине.

Ако наши посланици гласају без притиска,
шта ће им тастери за гласање?

Треба расклопити оружје да би се склопио мир.

Закључао ми се ауто, а кључ остао унутра.
Полицајац ми је помогао да га обијем.

Принцип неповредивости граница
не важи за багеристе који копају шљунак из Дрине.

Најљепше куће су обично празне.
Немој мислити да коментаришем твој изглед.

Предсједник државе и предсједник странке
је исти човјек јер су држава и странка једно те исто.

Између Првог априла и Првог маја
више и нема неке разлике.

Професоре, ако код вас нема преписивања,
како вам је онда отац преписао стан.

Моја жеља се остварила.
Још само да ми се испуни.

Ако си против алкохола,
што потежеш то питање?

Продајем плац без могућности
за паркинг, зеленило и игралиште.
Идеалан за станоградњу.

Нашим мукама смијао се ко је хтио,
ко није, то је његов проблем.

Ако те сврби лијеви длан, добићеш нешто.
Ако те сврби нешто, добићеш длан.

Чујем са градилишта класичну музику.
Ко све данас не ради на грађевини.

Примио га је на посао без марке.
Тако је и наставио да га плаћа.

Министарство унутрашњих послова
није надлежно за фасаду полицијске управе.

Знам ја шта је заштитник грађана.
Кад ме жена натјера да пуно пеглам,
одмах искочи осигурач.

Односи у свијету су као купање у мушком затвору.
Ако се кајеш што ти је испао сапун, кајаћеш се још више
што си покушао да га подигнеш.

Ми сиротињу ни у путу нисмо срели.
Идемо у истом смјеру.

У утроби кита су пронашли пластичне чаше,
кесе и јапанке. То је доказ да смо мрднули мало даље
од црногорског приморја.

Кад се наш човјек држи за стомак,
никад не знаш је ли од смијеха или од рафала.

Зашто се ствари више не зову својим именом?
Зато што је име једно, а ствари је више.

Рат се може добити без испаљеног метка,
али не може без упаљеног телевизора.

Најразвијеније земље ће нам помоћи
да ријешимо проблем незапослености.
Примиће наше незапослене.

Морам ти признати да волим безобразне филмове.
– Ма пусти сад то!

Крв се вади због контроле.
Ми се вадимо због крви.

Нисам је питао који факултет је завршила.
То је њена приватна ствар.

Кад ће професор да пита?
Нико не зна.

Не подносе пораз.
Зато нас не подносе.

Ми да се захваљујемо нашим непријатељима?
Нека, хвала!

Тражим да се понашаш као ја,
да се ја не бих понашао као ти.

Шта каже стара мајка када на вратима
угледа сина послије неколико година?
Здраво, сине! Јесу ли то опет избори?

Дјевојко, ако се плашиш да ћеш пропасти у земљу,
држи се чврсто око мога врата.

Живимо у прелазном периоду.
Трошкови живота прелазе висину зараде.

Поштени затежу као што дјеца
затегну канап пред свадбеном колоном.
Чим им даш нешто новца, одмах попусте.

Ми да некога молимо?
Ма хајте, молим вас.

Па шта ако је код нас све више аутомобила?
Ништа ново!

Принципи су нам згажени пси,
а идеје ударене мачке.

Наш планинар који је успио
да се попне на врх Монт Евереста,
описао је боравак на врху као четири године
у десет минута. Остаје након тога дилема, да ли је он
планинарио или је студирао на приватном факултету.

Умјесто ручног, носим џепни сат.
Вријеме ми не иде на руку.

Не тргујемо Косовом.
Ми само тражимо поврат ПДВ-а.

Момак из Босне никад не може
бити сигуран у наклоност дјевојке из Аустрије,
Њемачке или Швајцарске. Јер не може знати да ли су
њене намјере искрене или је то само због папира?

Немој да долазиш тачно на вријеме,
стално морам да те чекам.

Школа није кафана.
Немој ту да лупаш!

Ушао је у библиотеку и рекао:
- Могу ли подићи На Дрини ћуприју?
- Који сте број, господине Соколовићу?

Авокадо иде и уз слатку и уз слану храну
јер је неутралан. Да ли је овдје ријеч о тропском воћу
или о европској Србији?

Зимовање је много скупље од љетовања.
Зато љети купујем дрва.

Предавање о Гогољу.
Нигдје живе душе.

Кад причате са старијима,
све је било боље у њихово вријеме.
Изгледа да су и они били бољи у њихово вријеме.

Истраживањем се дошло до сазнања
да су дотичну тврђаву подигли Келти.
Сад знамо од кога можемо тражити
паре за њену обнову.

Срби су први устанак
против Турака подигли 15. фебруара.
Нису им купили ништа за Дан заљубљених.

Што ти је породилско одсуство.
Некоме продужење врсте, а некоме продужење уговора.

Докторирао сам.
Тренутак непажње и готово.

Кад је чекам, моја жена има само
два минута да се спреми.
Оба су по пола сата.

Немој да поједеш читаву чоколаду.
Није ред.

Рекапитулација градива је поновљена
капитулација образовања.

Излуди ако нигдје не оде.
Отишао човјек начисто.

Наша дјеца се такмиче у познавању мина.
Питање је да ли то спада у познавање природе
или друштва?!

Обично се укућани свађају у кући
а изван куће су у добрим односима.
Тако је и са нашим народима.

Аперкат, кроше, фискална консолидација.

Изгубили смо магнетну иглу.
Требаће нам компас да је нађемо.

Дјеловање кроз законски оквир
је скакање кроз ватрени обруч.

Овај викенд нећу излазити са друштвом у дискотеку.
Морам да чувам унуче.

Претежу ови што се залажу за равнотежу.

Кад брат и ја добијемо једну чоколаду
не можемо је подијелити без геометра.

Немојте више да нам солите памет.
Стављате нам со на рану.

Све ће проћи само ће истина остати.
Неко мора да одговара за све лажи.

Први истополни пар који је код нас усвојио дјецу су
Фејсбук и Инстаграм.

Видио сам дјечака који вози
трактор с приколицом препуном ђубрета.
Таква дјеца вуку наше друштво.

Ако је жена крупнија
онда муж спада у ситне кућанске апарате.

Комшија Симо стално прича на телефон.
Није ни чудо што је име добио по телефонској картици.

Мислиоци славе Дан задубљених.

Кад се роди нова нација,
умјесто мајице цијепа се држава.

Ко је био у нашим студентским домовима,
ни старачки дом му неће тешко пасти.

Наша политика дијели судбину сеоског фудбала.
Нема нас за поштену партију.

Питала би мене старост гдје ми је била младост,
али није у позицији да поставља питања.

Кад математичари код нас дођу на власт,
Равна Романија ће се звати Романијска Раван.

Шта мислиш, да ли жене воле паметне мушкарце?
Не знам, нисам паметан.

Мрзи црнце из истих разлога
због којих их његова жена воли.

Слушали су нису трепнули.
Спавали су за вријеме предавања.

Ја сам против представничког система!
Нико нема право да лаже у моје име.

Немам ништа против шефа државне лутрије,
али гдје њега извукоше?!

Кад видим ко све докторира,
жао ми је што сам завршио средњу школу.

Наука је потврдила
да се мушкарци плаше паметних жена.
Према томе, моја жена је геније.

Одлика интелигентних људи је
да све раде у последњи час.
Зато сам се ја тако касно оженио.

На путу до родног села
из супротног смјера нисам срео ниједан ауто.
Добро је, то је знак да народ одавде још не одлази.

Која гора, брате Иво, разговора нема?
– Свака, ако на њој нема телефонског сигнала.

Догматизам у науци је узимање здраво за готово.
Прагматизам у здравству је узимање готово за здраво.

Демонстрација силе је практична настава из физике.

Промјене времена осјетимо на костима,
а промјене друштва на кожи.

Пао је на првој помоћи.
Одмах му је указана прва помоћ.

Најугледнији недјељник
су продали њемачком партнеру.
То су потомци оних који су некада
стријељали људе због сарадње са Нијемцима.

Није проблем што је пао Берлински зид
већ што смо ми били испод њега.

На соку у тетарпаку пише 51% воћа.
И ту, дакле, постоји потребна већина.

Љепота иде од човјека до човјека.
Тражи милостињу.

Кад данас кажемо, професор универзитета у пензији,
нисмо сигурни да ли је професор у пензији
или универзитет.

Једни не знају куд ће прије,
други куд ће касније.

Откуд Шкотима гајде?
Ко год хоће да се ослободи од Енглеца
може само да дува.

Пљување у даљ је критика дијаспоре.

Због могућности одрона
кроз клисуре и усјеке возите спорије.
Да вас одрон може стићи.

До јуче си могао да купиш диплому.
Данас већ можеш да купиш универзитет.

Издајем локал без мокрог чвора.
Идеалан за пекару.

Има ли она каквог момка?
– Нема каквог нема.

Неке жене се плаше инсеката
а имају усне као да су се љубиле са стршљеновима.

Направићемо први корак.
Само корак нас од тога одваја.

Пластичне кесе су наши први дрoнови.

Да ли је Молијер – молер на ијекавском?

Живим већ 15 година у Америци
и још ниједном није нестало струје.
Како онда човјек да се навикне
да живи као код своје куће?!

Гледајући звијезде Талес је упао у бунар,
а наша дјеца у лоше друштво.

Да ли сте за скраћивање војног рока?
– Продужи даље!

Постао сам академски грађанин.
Можда сам имао и лакши начин да пропаднем,
али то би било само привремено.

Њена хаљина је црна као магија.
Треба је скинути.

Некада су се момци и дјевојке хватали у коло,
а данас у колима.

За данашњег човјека загробни живот је афтер парти.

Доста ми је свега!
Немој свега ти!

Она жели да се оствари као мајка.
А мајка неће ни да чује.

Од њих нећете никад чути
ништа добро о њиховим неистомишљеницима.
У супротном би били истомишљеници.

Љубав није ширење ногу већ руку.

Они су 20 година иза нас.
У томе је њихова предност.

Угледао сам на улици дјечака
који трчећи покушава да ухвати голуба.
Подсјетио ме је на моје бројне успјехе са женама.

Ако им неко отме ћерку,
данашњи родитељи зову полицију
а некадашњи сватове.

Фотеље су одавнина биле симбол власти.
Отуда име индијанског поглавице – Бик који сједи.

Не би било непристојне понуде да је тражња пристојна.

Жао им је што је пропала предсједникова идеја.
Надали су се да ће пропасти предсједник.

Био сам водич страним туристима.
Стварно су ми помогли да боље упознам своју земљу.

На њој се лијепе килограми
јер је мед љепљиве природе.

Немам времена да читам књиге.
Не могу да стигнем на сто страна.

Кад ми је рекао да сам кретен
престао сам да му персирам.
Видим да смо своји.

Желите да оснујете породицу?
Овдје или за понијети?

Између мене и газде влада солидарност.
Кад он мене није пријавио, нећу ни ја њега.

Комунизам је монархија
у којој се умјесто престола наслеђује радно мјесто.

Предсједник је рекао да неће да лаже народ.
Је ли то он одлучио да се повуче из политике.

Шта је голфска струја
није питање за географа већ ауто-електричара.

Дошло је вријеме кад се човјек више наљути
кад му опсујеш факултет него матер.

Развезао је језик.
Више није везан за мозак.

У ономе што називамо љубављу
некоме спадају гаће, а неком панцир.

Доста је било.
Сада више није.

На изборима у Америци гласали су и мртви.
А лијепо смо им говорили да не шаљу
своје посматраче на наше изборе.

Успјешан привредник –
угасио је више предузећа него свијећа на торти.

Паркинг за судије налази се иза суда.
Дакле, с оне стране закона.

Некада је уз старе на самрти био свештеник,
а данас грађевински инвеститор.

Одлежао је годину дана у затвору
због злоупотребе службеног положаја.
Добро је да није изгубио посао.

Пуштање голуба је пуштање музике у позадини.

Умјесто жељезничке станице сада је музеј.
Наша путовања су већ прошлост.

Као радник није долазио на посао,
када је постао директор, такође.
Треба га похвалити за досљедност.

Сам себи је издао грађевинску дозволу.
Како је то себи дозволио?!

Цинк јача имунитет.
Отуда цинкарење.

Рекао ми је најприје да сам геније.
А онда је наставио са увредама.

Отац и син ухваћени у крађи.
У питању је породични бизнис.

Жена и ја смо толико блиски
да ни вирус једно другом не можемо да пренесемо.

Зашто да се помирим са судбином кад нисмо ни
раскидали?

Полиција спроводи кампању стоп просјачењу.
Опет су окренули полицију против сопственог народа.

Прва љубав заборавља нема.
Нема везе, има шта има.

Једно дијете ми неће да чује за странку,
а друго је политички активно.
Једно мисли, друго ради.

Полиција прво лови криминалца
неколико мјесеци, па кад га ухвати онда га пусти.
У току је државно првенство у спортском риболову.

Памти па врати није освета
већ чланство у библиотеци.

Као студент ишао сам увијек на десетку.
Мања порција ћевапа није долазила у обзир.

Полицијски час је вечерња школа са продуженим
боравком.

Ако председника нема на неким фотографијама,
то значи да је и он фотографисао.

Рецензију књиге хрватског аутора
писао сам с посебном пажњом.
Морао сам да покажем озбиљност
пред страним инвеститором.

Некад је изазов био имати економски независну дјецу.
Данас већ, економски независне родитеље.

Не гледа он њој у груди.
Он је заправо гледао у њене очи
па се постидио и оборио поглед.

Није Косово Србији ванбрачно дијете па да га призна.

Предсједник је мајци купио телевизор.
Сад ће га виђати сваки дан.

Не воли се неко зато што је посебан
већ је посебан зато што се воли

Нисте читали Ромеа и Јулију?
Па то је трагедија!

Разлика између локалне и опште анестезије је
као између локалних и општих избора.

Читање стања на електричном бројилу
више није посао електричара већ социјалног радника.

На интернету је постао популаран видео
у коме жена јури мушкарца телескопом.
Испаде он сад нека звијезда.

Реци ми, шта ти глумиш?
– Глумим тебе да видиш како је мени.

Просвјетни радник је унапријеђен.
Постао је администратор.

Кад сам послије ћерке добио сина мислио сам да ћу
бар да уштедим на соларијуму и шминки.
Али изгледа да сам се преварио.

Маказе кажу да није довољан само чешаљ.
Али ко шиша маказе?!

Хајдучка трава се зове тако јер никога не пита да расте.

То што је наредба дошла одозго показује да је
наредбодавац сишао с брда.

Иако има ретровизор,
жена се у вожњи ипак окрене да погледа.
Нема повјерења у мушки род.

Ако инвеститор пробије рок, не брините.
Имамо резервни.

Комшија је засадио пшеницу а ја дуван.
Волио бих да испуши више него хљеба јести.

Висећи сто је за добростојеће.

Неко је награђен казном, а неко кажњен наградом.

Ако се питате да ли је важнија школа или библиотека,
имајте на уму да школа мора имати библиотеку,
а да библиотека не мора имати школу.

У току ноћи
медвјед је пчелару растурио кошнице и појео мед.
Незгодно је кад ти се навече приједе слатко,
а не раде продавнице.

Па шта ако се прво запослио
па тек онда купио диплому?
Ред је да човјек зна за шта се школује.

Ако не цијениш новац
никад нећеш имати кров над главом.
А будеш ли цијенио кров над главом
никад нећеш имати новац.

Кад наш човјек призна да је нешто до њега,
обично мисли на првог комшију.

Није постао алкохоличар зато што воли ракију
већ обичаје.

Политичари су људи од духа.
Зато се њихов рад не види.

Аустралија тражи наше раднике.
Никако да се ослободи робијашке традиције.

Суд је прихватио изјаву оптуженог:
Убио сам Србина јер је он прво убио мене.

И ови што критикују
данашњу дјецу да не читају књиге
него их препричане нађу на интернету,
не међу сами месо него га купе у месари.

Претјерао је са вјежбама за размишљање.
Добио је упалу појмова.

Ставити прст на чело значи поставити питање.
Ставити три као један почетак је одговора.

Са најважнијег мјеста послате су снажне поруке.
Са оклопима и пендрецима.

Држава нам је економски тигар.
Ријетка врста у зоолошком врту.

Умњаци израстају касније.
То је накнадна памет.

Из превише широких џепова испада новац.

Жена државног функционера
сваке недјеље иде у куповину.
Њен супруг само једну недјељу
и то сваке четврте године.

Навикли смо да имамо богато наслеђе.
Зато дјецу шаљемо у иностранство.

Пуштањем великог стомака
обезбјеђује се сигурна дистанца.

Закон каже час овако час онако.
Зато нас има и оваквих и онаквих.

Препоручује се да радите, ћутите и трпите.
То је код нас посао са препоруком.

Да није противпожарног аларма
ватра се уопште не би пробудила.

На фотографијама увлачим стомак.
Ослобаћам радни простор фотографу.

Богатство се стиче преко ноћи.
Кад савјест спава.

Мене су учили да се поштује старији.
Како онда да поштујем тек донесени закон?!

Ситуација се измакла контроли.
Неће више да буде њен ослонац.

Прави савјетник одговорно обавља свој посао.
Савјетује вам да не износите своје мишљење.

Ако никоме није слуга онда и не служи ничему.

Могли смо и вечерас у шетњу
– да ми ауто није код мајстора.

За пијани стриптиз шипка је хоризонтална.

Можете да вратите углед.
Само сачувајте фискални рачун.

Ријеч *опрости* не можемо да изговоримо.
Зато тражимо изговоре.

Генерације које су за старо гвожђе
не могу да слушају овај отпад од музике.

Наш хотел је са четири звјездице.
Кад је ведро небо има и више.

До кад ће тајна бити тајна,
то је тајна.

Дјецо, налазимо се у градском парку.
Погледајте лијево па десно има ли аутомобила
а онда брзо претрчите пјешачку стазу.

Нијемци су признали све наше дипломе.
Они већ имају искуства с признавањем злочина.

Шта ће летва на волану?
Мора да је пијана!

Да би оженио ћерку председника владајуће странке
мораш пружити добру партију.

Шта ти мени говориш шта је клизећи старт!
Знаш ли ти колико сам ја пута упалио ауто на гурање?

Избацио сам вечеру.
Једем ван куће.

Купили су виле у иностранству.
Коме је до рата, далеко му лијепа кућа.

Крсти се човјек.
Не може да вјерује.

Дао бих све од себе,
али нисам при себи.

Срамота ме је да говорим о култури.
Можда има мале дјеце.

Удварам се зубарки.
Напао сам је као каријес.

Лопов све познаје као туђи џеп.

Дјеца да имају слободу?
Ма не будите дјеца!

Срби се сјећају живота у Хрватској.
То је успомена која их прогони.

Нема те жене која неће пасти
на мушкарца са лијепим манирима.
Устати и отићи.

Само у нашој улици није постављен лежећи.
Ми преко тога не можемо да пређемо.

Култура узмиче пред простаклуком.
Као да игра валцер.

Пут мафије у привреду води преко политике.
Изградњом аутопута скратиће се вријеме путовања.

Спавала је са незнанцем.
Њен муж то не зна.

Оно што остављамо нећемо никад више наћи исто.
Исто би било да је другачије.

Разговори су започели на маргинама,
а завршили на ивици скандала.

Очи у очи није сусрет већ узајамна посјета.

За око 50% снаге наше шаке заслужан је мали прст.
Зато нас сви и врте око малог прста.

Гинеколог има тикове.
Ја сам мислио да он не може ока склопити.

У изолацији сте.
Али нисте сами.

Инспекцијски налаз каже да је све уредно.
Уредно смо и платили.

Хоће ли разум побиједити срце?
Неће док је срца јуначког.

Ако побједници пишу историју,
онда није ни чудо што имамо толико неписмених.

У животу је некад као у саобраћају.
У предности су они који не пропуштају.

Судбина је проклета.
Таква јој судбина.

На празник демократије користе запаљиву реторику.
И дјеца за празнике бацају петарде.

Немају петље да мијењају свој живот.
Зато се петљају у туђи.

Ничег није било између нас.
Рече једна страна сендвича другој.

Кафана је факултет,
али факултет није кафана.

Забадате нос у туђи живот.
Склоните виљушку из мог тањира.

Заборавим да те се сјетим,
а онда се сјетим да треба да те заборавим.

Образовани људи су били дипломате
кад је било пуно неписмених.
Сада су неписмени дипломате
јер је пуно образованих.

Намирнице опраштају фрижидеру
што је према њима био хладан.

Нада је по Дантеу
оно што се мора оставити при уласку у пакао.
Ето зашто нас савремени мислиоци убјеђују
да одбацимо наду.

Кад год ме хвалиш личиш ми на поштара који је
промашио адресу.

Ако користите наш препарат, бактерије ће
напустити ваш организам за један дан.
И онда се опет вратити.

Национална телевизија има стабилан сигнал.
Гледао, не гледао, исто ти се хвата.

Док су се пуштале музичке касете
могао си да чујеш и другу страну.

Дијели трећу награду на конкурсу.
Он је други трећепласирани.

Већина људи је нека мањина.

Гориво поскупљује животне намирнице.
Мораћемо мање јести на сто километара.

Ријалити програм је прекинуло ванредно укључење
у посебну сједницу народне скупштине.
Огроман број гледалаца то није ни примијетио.

Са мојом сатницом не могу ни сат да купим.

Да ли сте за ово једноумље?
Не знам, двоумим се.

Има викендицу на планини.
Зато нас гледа са висине.

Лако је било Јесењину да напише писмо мајци
кад није имао жену.

Мирис враћа сјећања.
Али сјећања не могу да врате мирис.

На пијаци половних аутомобила никако да се снађем.
Ово је све за мене ново.

Роботи немају право на отпремнину.
Зато код нас људи раде као роботи.

Нашег човјека само удари по џепу.
Да видиш како се одмах хвата за срце.

Патетика је етика у пат позицији.

Телефон је заиста паметан.
За разлику од човјека не можеш га натјерати
да ради кад му је батерија потпуно празна.

Сви варају, а нико се не разводи.
Закључак на нивоу Народне скупштине.

Хоћемо да градимо питому будућност.
Зато имамо проблем са дивљом градњом.

Професор географије вози камион по Европи.
Е то се зове примјена знања у пракси.

Транспорт марихуане се даље обавља дисајним
путевима.

Хајдуци су наши први
техничари друмског саобраћаја.

Запослио се на одређено.
Већ је било одређено ко ће радити.

Јесу ли они још у вези?
- Не знам јесу ли у вези, али живе заједно.

Да ли ће бити издат налог за рушење пирамида
јер ни оне немају грађевинску дозволу?

Инспекција је затворила биоскоп
јер кафана у којој се одвија радња
није имала фискалну касу.

ОТМЕНИ БОРАЦ
или
ПИСАЦ СВЕТА И НАРОДА

„Ако се шала крије иза озбиљног - то је иронија, а ако се озбиљно крије иза шале - то је хумор“, написао је славни немачки филозоф Артур Шопехнауер. А у књизи афоризама Станислава Томића „Умњаци израстају касније“ има сасвим довољно и ироније и хумора („Фотографије се праве због успомена. Зато наши људи све чешће сликају шта једу.“); озбиљног и шаљивог („Наш хотел је са четири звјездице. Кад је ведро небо има и више.“); скривеног и директног („Закон каже час овако час онако. Зато нас има и оваквих и онаквих.“). Заправо, иронија, какву користи Томић је „неизоставна естетска компонента мишљења“ (Салвадор Дали), а хумор који практикује је „увек мала заштита од судбине“ (Карел Чапек).

Томићев имењак и колега Станислав Јежи Лец сматрао је да „иронија мора да обнови оно што је уништила патетика“, а наш афористичар управо то и чини, комбинујући елементе опорог, јетког и оштрог исказа („Знао сам да ће баш он бити предсједник. Није вратио оловку кад је гласао.“); („Министар каже да неки наставници читају новине на часу. Ту информацију је, тврди, прочитао у дневној штампи током прошле сједнице владе.“); („Фотеље су одавнина биле симбол власти. Отуда име индијанског поглавице – Бик који сједи.“), како би животу повратио прави укус, јер га масовни медији и актери политичког живота свесно претварају у бљутаву, зашећерену водицу.

Афоризам није истина сам по себи, али јесте пут ка истини, трагање за њом и мучно и дуготрајно одбацавање

лажи. Афоризме не може да пише свако, јер је овај жанр привилегија људи од духа, морала, храбрости, образовања, креативности, отворености, истинољубивости, правичности, поштења, одговорности... Све су то особине које красе аутора књиге пред нама. Афоризам тражи целог човека, јер је по својој природи универзалан. Његов садржај не одређују ни политика, ни национално припадање, ни економски интереси - пошто је у великој мери независан и свеобухватан.

Посебно често се епитети и метафоре (укључујући традиционално поетске), користе у процесу настанка афоризама. Ова чињеница још једном показује да афористика одражава типичне језичке појаве, будући да су епитети и метафоре најчешћи тропи који красе говор. Алегорије, синегдохе, поређења, хиперболе, симболе, анафоре, реторска питања, разне врсте понављања, градације, хијазме - све те стилске фигуре проналазимо у Томићевим афоризмима, што им даје већу уметничку вредност, а његове мисли коришћењем недословног значења стварају нове могућности и обогаћују наш језик („Најљепше куће су обично празне. Немој мислити да коментаришем твој изглед.“).

Станислав Томић припада оним писцима који су свој неоспорно раскошни таленат удружили са озбиљним радом. Мало шта је тако озбиљан посао као писање хумора. Само тако се у сваком послу, па и у писању постиже успех. Даровитост на који се надовезала марљивост и посвећености раду морали судати дела изузетне вредности. Уосталом, Томићев напредак видљив је из књиге у књигу. Најмудрије афоризме обично стварају аутори у зрелом добу. Младост је, с друге стране, склона духовитости и спољашњем, често вербалном сјају. Писац из Зворника је у свом књижевном изразу сажимањем растао, вишезначношћу је постајао јаснији, емотивношћу је бивао рационалнији... Оглашавао се само онда када је имао шта ново и важно да каже и чинио је то уздржано, доследно и господствено.

У овој књизи пријатно изненађује изузетно богата и разноврсна скала ауторових тематских интересовања, која укључује политику („Политичари су људи од духа. Зато се њихов рад не види.“); економију („Држава нам је економски тигар. Ријетка врста у зоолошком врту.“); школство („Школа није кафана. Немој ту да лупаш!“); васпитање („Дјецо, налазимо се у градском парку. Погледајте лијево па десно има ли аутомобила а онда брзо претричите пјешачку стазу.“); уметност („Знамо ми добро шта је мултимедијална умјетност? Сваки концерт популарних пјевачица истовремено је и изложба.“); књижевност („Прави писац се поздравља лијевом руком. Десна му је у гипсу.“, медије („Рат се може добити без испаљеног метка, али не може без упаљеног телевизора.“); удварање („Дјевојко, ако се плашиш да ћеш пропасти у земљу, држи се чврсто око мога врата.“); љубав („Колико љубав зна о разуму, толико и разум зна о љубави.“); брак („Ако је жена крупнија онда муж спада у ситне кућанске апарате.“)...

Неки афористичари полазе од премисе да је афоризам спој уметности и политике, други од тога да је амалгам уметности и филозофије. Томић с правом прихвата оба ова исходишта („Вјерујући у своју бесмртност, Емпедокле је скочио у вулкан. Вјерујући у своју побједу, предсједник је расписао ванредне изборе.“), и ствара мисли које су подједнако друштвено ангажоване, критичке, сатиричне, политичне и полемичке, али и оне друге артистичке, ларпурлартистичке, моралистичке, педагошке, универзалне и метафизичке („Дао бих све од себе али нисам при себи.“).

Томић, назвао бих га „отменим борцем“, има свој јасно дефинисан став о најважнијим националним, државним, идеолошким и политичким питањима који је видљиво изражен и у тако краткој, неухватљивој и флуидној форми као што је афоризам. Међутим, то његово „вјерују“ није наметљиво, није искључиво, нити светоназорско, већ феноменолошко, уметничко, културолошки и књижевно, тако да

допушта различите приступе, тумачења и закључивања. Он сматра да нема целине без делова и да љубав за све подразумева љубав за своје. Зато он и јесте афористичар „света и народа“.

Немачки књижевник Теодор Фонтане (1819-1898) оставио је запис „да је добар афоризам мудрост читаве књиге у једној реченици“, што Томић потврђује у свакој својој реченици („Немам времена да читам књиге. Не могу да стигнем на сто страна.“). Он у афоризму види начин да се каже и оно што ова форма не садржи, да то саопшти јасно, а двосмислено, да иза смеха сакрије озбиљност, да краткоћом маскира дуг процес настанка мисли, да друштвеној теми приступи са индивидуалног становишта, а да кроз појединачно исказе шири проблем. Овај афористичар кондензује, импрегнира и сажима речи, како би у њих сместио што више размишљања, порука, открића и духовности. Велику пажњу поклања веродостојности садржаја, али и форми и стилу. Он настоји да сам крчи пут у даље истраживање афористике, њених појавности, техника и стилистике, клонећи се маниризма, опонашања, доминантних тема, трендовских поступака и олаког играња речима. За њега је реч светиња, нешто најстарије, највредније и најсветије. Зато речи тако рационално и штедљиво користи, и свакој тражи право место и значење. Свестан је да речи, као и новац, више вреде, уколико их је мање, те да представљају богатство ако се њима могу „купити“ сазнање и духовно задовољство.

„Хумор је одличан начин да се носите са стварношћу кад вам се она сручи на главу“, поручује нам француски писац Марк Леви. Довољно је прочитати само неколико афоризама Станислава Томића и уверити се у истинитост ове тврдње: „Да будемо поштени у овом друштву? Немогуће ако ћемо поштено.“; „Како је било на веселу? Нисам позван да о томе говорим.“; „Ко хоће да сачува једне ципеле, набави их

више па једне не носи стално. Ето зашто неке жене не праве разлику између мушкараца и ципела.“

Ова књига ће нам много пута измамити осмех и учинити свет, друштво, па и нас саме, барем мало бољима. Велики руски писац и мислилац Достојевски говорио је: „По смеху можеш познати човека“. Ако ви видите човека који се искрено и задовољно смеје, основано можете претпоставити да је, попут вас, читао афоризме - можда баш изузетног и јединственог Станислава Томића!

Александар Чотрић

О аутору

Станислав Томић је рођен 9. јула 1986. године у Тузли. Основну и средњу школу завршио је у Зворнику. На Филозофском факултету Универзитета у Источном Сарајеву дипломирао је 2008. године, на Одсеку за филозофију и социологију и стекао звање професора филозофије и социологије. На Катедри за филозофију матичног факултета 2016. године одбранио је магистарску тезу и стекао звање магистра филозофије.

Умњаци *израстају касније* његова је четврта књига афоризама, а претходно је објавио: *Зло, наопако и обрнуто* (Носорог, Бања Лука, 2011), *Хватање мисли* (Алма, Београд, 2014) и *Висина дубине* (Просвета, Београд, 2017). Приредио је зборник афоризама *Крива Дрина заправо* (Народна библиотека Зворник, 2018).

Заступљен је у бројним антологијама и зборницима афоризама, од чега посебно треба издвојити антологију српског афоризма за дјецу *Раздељак* коју је издао Завод за уџбенике и наставна средства Београд. Затим, у антологији афоризма *Даха духу* коју је приредио подгорички сатиричар Вељко Рајковић. Уврштен је, такође, међу седам најбољих афористичара у БиХ, чије ствараштво је приказано у књизи *Бравуре духа*, проф. др Ратка Божовића.

Награђен је првом наградом по избору аутора за кратку причу на конкурс Српског културног форума у Бечу (2011), те другом наградом за кратку причу на конкурс Друштва српско-руског пријатељства у Бањалуци (2015) као и

првом наградом за најбољу кратку причу на конкурс *Зворничке приче* (2018).

Носилац је признања *Сатирично перо* за најбољи афоризам на 10. Међународном фестивалу хумора и сатире у Бијељини (2013). Добитник је *Вибове награде* београдског листа *Политика* за 2013. годину као најбољи млади сатиричар. Освојио је другу награду за афоризам на *Чивијади* у Шапцу (2018). Српско просвјетно и културно друштво *Просвјета* у Зворнику, прогласило је његову књигу *Висина дубине* за најбољу књигу у 2017. години.

Оснивач је Фестивала хумора и сатире *Крива Дрина* Зворник на коме је установио награду *Златна вијуга*. Заједно са Народном библиотеком Зворник идејни је творац манифестације *Дани Марка Марковића*.

Члан је Београдског афористичарског круга и Удружења афористичара 1. април из Бијељине.

Осим писања, бави се и умјетничком фотографијом. Приредио је четири самосталне изложбе: *Призориште* (2010), *Свици у очима* (2011), *Фотософија* (2013) и *Аналогија* (2014). На конкурс за фотографију под називом *Ухвати ритам лета*, који је организовала Туристичка организације града Зворника, освојио је прву награду.

Запослен је на мјесту професора у Средњошколском центру „Петар Кочић“ Зворник.